

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 mai 2014

mun.Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Nicolae Gordilă,

Judecătorii - Elena Covalenco, Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Sergiu Brigai și avocatul Tocan Radion în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2013 în cauza penală în privința lui

Dorogan Vadim Mihail, născut la 12 ianuarie 1996, originar și domiciliat în mun.Chișinău, str.Băcioii Noi 14/3, ap.19.

Termenul examinării cauzei:

1. 09.04.2013 - 16.05.2013 - prima instanță,
2. 21.06.2013 - 31.10.2013 - instanța de apel,
3. 26.02.2014 - 27.05.2014 - instanța de recurs.

Pocedura de citare legal îndeplinită.

S-au prezentat:

Procurorul D.Graur, care a susținut recursul, solicitând admiterea lui în sensul declarat, cu respingerea recursului declarat de avocat în numele inculpatului.

Avocatul R.Tocan și inculpatul V.Dorogan, și-au susținut recursul în sensul declarat și s-au pronunțat pentru respingerea recursului declarat de procuror.

Colegiul penal lărgit asupra recursurilor

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica, mun.Chișinău din 16 mai 2013, Dorogan Vadim a fost achitat în baza art.187 alin.(2) lit.b), e), f) Cod penal, din motiv că fapta nu a fost săvârșită de el.

2. De către organul de urmărire penală Dorogan Vadim a fost învinuit precum că, la 10 iunie 2012, împreună și de comun acord cu o altă persoană, în privința căruia urmărirea penală a fost disjunsă în procedură separată în legătură cu anunțarea lui în căutare generală, aflându-se pe str.Băcioii Noi 14/4, mun.Chișinău, avînd scopul sustragerii bunurilor altei persoane, apropiindu-se de cet.Guțu Igor și aplicînd violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea acestuia, manifestate prin multiple lovituri cu pumnii și picioarele în diferite regiuni ale corpului, i-au sustras în mod deschis un telefon mobil de model "Nokia C5" la prețul de 3000 lei, în care se afla cartela SIM cu nr.079833535 la prețul de 50 lei, bani în sumă de 300 euro, echivalentul a 4578 lei, cauzîndu-i părții vătămate o daună în proporții considerabile, în valoare totală de 8528 lei.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul și partea vătămată Igor Guțu, care au solicitat:

- procurorul, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care V.Dorogan să fie declarat culpabil de comiterea infracțiunii imputate, stabilindu-i pedeapsa închisorii pe un termen de probă de 3 ani, cu suspendarea executării ei, pe termen de probă de un an, invocând ilegalitatea sentinței, referitor la declararea nulității probelor din motiv că au fost colectate cu erori procesuale; instanța greșit a ajuns la concluzia că învinuirea inculpatului minor i-a fost înaintată în lipsa reprezentantului legal, deoarece la înaintarea învinuirii au participat reprezentantul legal prin procură și apărătorul, care nu a făcut obiecții în ordonanța de punere sub învinuire, conform prevederilor art.260 alin.(4) Cod de procedură penală, vina inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate este dovedită integral prin probele pertinente și concludente, cercetate în ședința de judecată, care nu au fost apreciate la justa lor valoare în coroborare cu celelalte probe;

- partea vătămată, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie recunoscut culpabil de comiterea infracțiunii imputate cu stabilirea pedepsei închisorii, cu suspendarea executării ei pe termen de probă, invocând că instanța nemotivat a declarat nule probele acuzării din motiv că au fost colectate cu erori procesuale, și că în ședința de judecată s-a demonstrat faptul sustragerii bunurilor sale de către inculpat, prin declarațiile sale și prin informația Spitalului de urgență medicală, raporturile de constatare medico-legală și de expertiză medico-legală nr.2648 din 02.06.2012 și nr.1754/D din 06.07.2012.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2013, au fost admise apelurile procurorului și părții vătămate, casată sentința din alte motive și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal în privința lui Dorogan Vadim în baza art.187 alin.(2), lit.b), e), f) Cod penal fost încetat, în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, deoarece există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea lui la răspundere penală.

4.1. În motivarea soluției date instanța de apel a menționat că, s-a constatat cu certitudine că organul de urmărire penală la investigarea cauzei respective a admis grave încălcări de procedură penală, care în consecință au condus la nulitatea actelor procesuale.

Astfel, Colegiul a reținut că prima instanță cert a stabilit că inculpatul V.Dorogan este minor, născut la 12.01.1996, conform certificatului de naștere NA-V 0777559, buletinul de identitate A42234161, că tatăl copilului este M.Dorogan, care îl întreține de la vârsta de 5 ani, iar potrivit declarațiilor acestora, cât și din informația Direcției pentru protecția dreptului copilului Botanica, mun.Chișinău, M.Dorogan nu este decăzut din drepturile părintești și nu a fost implicat în abuzuri față de minori.

Instanța de apel a conchis că procurorul, fără a verifica aceste circumstanțe în cadrul urmăririi penale, contrar prevederilor art.77 alin.(1) Cod de procedură penală, prin ordonanța din 12.02.2013, a recunoscut în calitate de reprezentant legal al copilului minor pe cet.N.Lungu, care nu este părinte al minorului, nu este înfiector, tutore sau curator. În cadrul urmăririi penale de către procuror la unele acțiuni în calitate de reprezentant legal a participat mătușa inculpatului, fără a i se verifica vreun act de identitate a acesteia și fără a fi recunoscută prin ordonanță în această calitate.

La fel, din ordonanța de punere sub învinuire din 12.02.2013, rezultă că V.Dorogan a fost pus sub învinuire în lipsa reprezentantului legal, dar în prezența pedagogului N.Lungu. Mai mult, s-a stabilit că V.Dorogan a fost audiat în calitate de

învinuit în prezența reprezentantului legal și al pedagogului N.Lungu, care a îndeplinit două calități procesuale, cea ce este inadmisibil, fiind încălcate prevederile art.77, 87 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța a menționat că, potrivit art.251 alin.(2) Cod procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la componența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acesteia și la publicitatea ședinței de judecată, la participarea părților în cazurile obligatorii, la prezența interpretului, traducătorului, dacă sînt obligatorii potrivit legii, atrage nulitatea actului procedural. Reieșind din aceste împrejurări, instanța a conchis că, circumstanțele stabilite duc incontestabil la încetarea procesului penal în conformitate cu prevederile art.391 alin.(1) pct.6) Cod procedură penală, deoarece aceste circumstanțe exclud tragerea la răspundere penală și nu la adoptarea unei sentințe de achitare.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare procurorul și avocatul R.Tocan în interesele inculpatului, care au solicitat:

- procurorul, invocînd temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, deoarece decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, pe motiv că la faza urmăririi penale nu a fost posibil de asigurat prezența în fața organului de urmărire penală a tatălui inculpatului minor M.Dorogan; prin ordonanța din 12.02.2013 a fost recunoscută în calitate de reprezentant legal al inculpatului minor reprezentantul autorității tutelare, N.Lungu, care în baza procurii, are împuterniciri de a reprezenta interesele minorului în calitate de reprezentant legal, cît și în calitate de pedagog, hotărîre care nu a fost contestată de nici o parte în proces; procurorul i-a asigurat minorului reprezentant legal, însă dacă instanța a considerat că, în cazul dat, s-au admis încălcări ale dreptului inculpatului, urma să aplice prevederile art.385 alin.(4) Cod de procedură penală, dar nu să înceteze procesul penal;

- avocatul R.Tocan, casarea deciziei, cu menținerea sentinței privind achitarea lui V.Dorogan, invocînd că, conform pct.8 din decizia Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 07.05.2013, în dosarul nr.4-lril-1/2013, la îndeplinirea măsurilor prevăzute de art.100-101 Cod de procedură penală, fiind constatată derogarea de la reglementările competenței materiale ori personale, instanța de judecată este în drept să se pronunțe, după caz, prin sentință de condamnare ori de achitare, dar nu și de încetare a procesului penal invocînd art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, prin urmare decizia recurată contravine celor sus-menționate.

6. Judecînd recursurile ordinare în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal consideră necesar a respinge, ca tardiv, recursul declarat de avocatul R.Tocan și a admite recursul procurorului, reieșind din următoarele considerente.

Cu referire la recursul avocatului R.Tocan în numele inculpatului V.Dorogan:

Potrivit art.421 Cod de procedură penală, coraportat la art.401 Cod de procedură penală, persoanele menționate în dispoziția acestei norme procesuale, și anume procurorul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă și partea civilmente responsabilă, în ce privește latura civilă și, în numele acestor persoane, apărătorul sau reprezentantul lor legal, sînt în drept să declare recurs ordinar.

Termenul de declarare a recursului ordinar împotriva hotărîrilor instanței de apel, potrivit prevederilor art.422 Cod de procedură penală, este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit materialelor cauzei, dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 31.10.2013 în prezența avocatului R.Tocan și a inculpatului, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată, aceștia fiind înștiințați despre data pronunțării deciziei motivate - 28.11.2013, ora 14.00 (f.d.29-33, v.2).

Tot din procesul-verbal al ședinței instanței de apel rezultă că, la data pronunțării deciziei motivate - 28.11.2013, a fost prezent doar procurorul, căruia i-a fost înmînată copia deciziei motivate contra semnătură, iar avocatului și inculpatului le-a fost expediată pentru informare (f.d.42-43 v.2).

Reieșind din sensul art.231 alin.(3) Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului (de 30 de zile) începe să curgă de la 29.11.2013 și expiră la 31.12.2013.

Conform cererii de recurs, avocatul R.Tocan în numele inculpatului a depus recurs asupra deciziei instanței de apel, care a fost înregistrat în secția grefă a Colegiului penal la 14.02.2014, deci după expirarea termenului legal de 30 zile, prevăzut de art.422 Cod de procedură penală (f.d.59-64, v.2).

Potrivit art.230 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În acest context, instanța de recurs atestă că termenul de recurs este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege, acesta este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși recursul a fost declarat după expirarea termenului, el urmează a fi respins ca tardiv.

În circumstanțele stabilite, Colegiul penal lărgit conchide că recursul declarat de avocatul R.Tocan în numele inculpatului împotriva deciziei instanței de apel urmează a fi respins, ca depus peste termen.

Cu referire la recursul declarat de procuror:

Drept temei pentru recurs, recurentul a invocat prevederile art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, care stipulează, că hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept comisă de instanța de apel în cazul cînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Reieșind din prevederile art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

La fel, potrivit art.417 alin.(1) pct.7) și 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă fondul apelului și temeuriile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

În sensul art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Conform art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute de art.427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpaților.

După cum s-a enunțat mai sus, prin sentința primei instanțe V.Dorogan a fost achitat de sub învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.187 alin.(2) lit.b), e), f) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpat.

Instanța de apel, examinând cauza în ordinea procedurii de apel, a admis apelurile procurorului și a părții vătămate din alte motive, pronunțând o hotărâre, prin care a încetat procesul penal în privința lui V.Dorogan în baza art.187 alin.(2) lit.b), e), f) Cod penal, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală, constatând aceleași încălcări de procedură penală, ce au dus la nulitatea actelor procedurale, ca și prima instanță, numai că a considerat că aceasta incorect a dispus în cazul dat achitarea inculpatului, pe când urma a înceta procesul penal, în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

În acest aspect, cu referire la soluția instanței de apel, prin care s-a dispus încetarea procesului penal intentat în privința lui V.Dorogan în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, Colegiul lărgit o consideră greșită, reieșind din următoarele:

Din textul deciziei contestate se observă că instanța de apel analizând probatoriul administrat, ca și prima instanță, a ajuns la concluzia că în cadrul urmăririi penale au fost admise încălcări ale legii procesuale penale, și anume a prevederilor art.77, 87 și 480 Cod de procedură penală, în cauză, prin ordonanța din 12.02.2013, în calitate de reprezentant legal al lui V.Dorogan, fiind recunoscută N.Lungu, care nu este părinte al minorului, nu este înfiator, tutore sau curator, iar la efectuarea unor acțiuni, în calitate de reprezentant legal a participat mătușa inculpatului, fără a i se verifica vreun act de identitate și fără a fi recunoscută prin ordonanță în această calitate.

La fel, ambele instanțe au stabilit că, reieșind din ordonanța de punere sub învinuire din 12.02.2013, V.Dorogan a fost pus sub învinuire în lipsa reprezentantului legal, doar în prezența pedagogului N.Lungu, acesta fiind audiat în calitate de învinuit în prezența reprezentantului legal și al pedagogului N.Lungu, care a îndeplinit două calități procesuale, ceea ce este inadmisibil.

Prin urmare, atât prima instanță, cât și instanța de apel corect au constatat încălcarea drepturilor lui V.Dorogan în cadrul urmăririi penale, că actele procedurale au fost efectuate cu grave încălcări de procedură penală, ce duce la nulitatea acestora și nu pot fi puse la baza sentinței de condamnare a inculpatului.

Însă, statuind că în cauză au fost comise încălcări procesuale penale, instanța de apel, considerând că sentința privind achitarea inculpatului este greșită, a rejudecat cauza pronunțând o nouă hotărâre, de încetare a procesului penal în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

Colegiul atestă că, din interpretarea textuală a prevederilor art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, nu rezultă că încălcările legii procesuale penale enunțate de instanța de apel la pct. 4 din prezenta decizie, sînt acele circumstanțe „... *prevăzute de*

lege care exclude sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.”

Instanța de recurs menționează că, circumstanțele care exclude urmăririi penale sînt prevăzute la art.275 Cod de procedură penală, iar la etapa judecării cauzei în instanța de judecată, procedura de încetare a procesului penal este reglementată de prevederile art.332 Cod de procedură penală.

În Codul de procedură penală, Titlul II, Capitolul III, Secțiunea a 4-a „Deliberarea și adoptarea sentinței”, la art.384 legiuitorul a stipulat că instanța de judecată hotărînd asupra învinuirii înaintate inculpatului, poate adopta una din trei tipuri de sentință, - *de condamnare, de achitare sau de încetare* a procesului penal.

La art.391 Cod de procedură penală, sînt specificate cazurile în care se adoptă sentința de încetare a procesului penal, astfel legiuitorul a reglementat concret cazurile de încetare a procesului penal și numai în pct.6) se face trimitere la o normă de blanchetă - „*există alte circumstanțe care exclude sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală*”.

Or, pct.6) repetă conținutul pct.9) al art.275 Cod de procedură penală - circumstanțele care exclude urmăririi penale, însă cu o importanță de concretizare, și anume că acele circumstanțe care exclude sau condiționează desfășurarea urmăririi penale, trebuie să fie „*prevăzute de lege*”.

Prin existența altor circumstanțe, care exclude sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, pot fi reținute cazurile prevăzute de art.57-58, art.217 alin. (5), art.325 alin.(4) Cod penal, care prevăd expres liberarea persoanei de răspundere penală în cazul prezenței anumitor circumstanțe. Or, la art.275 pct.9) Cod de procedură penală, legiuitorul a prevăzut expres că, noțiunea de „*alte circumstanțe*”, urmează a fi interpretată numai în sensul „*circumstanțelor prevăzute de lege*”.

Astfel, încălcările legii procesual penale constatate în cauză, enunțate supra, nu cad sub incidența „*altor circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclude urmăririi penale*”, stipulate în art.275 pct.9) și nici de art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

Prin urmare, Colegiul enunță că, judecînd cauza în ordinea procedurii de apel, instanța a admis greșit apelul procurorului și a părții vătămate, din alte motive decît cele invocate și a pronunțat o hotărîre de încetare a procesului penal în privința lui V.Dorogan de sub învinuirea adusă, pe motivul existenței circumstanței care exclude sau condiționează tragerea la răspundere penală.

Potrivit art.251 Cod de procedură penală, nulitatea este o sancțiune procedurală care intervine, în general, atunci cînd un act procedural s-a îndeplinit cu încălcarea condițiilor de fond și de formă prevăzut de lege. Nulitatea are ca efect ineficiența actelor realizate cu încălcarea dispozițiilor legale. Actul nul nu produce efectele actului valid, fiind lipsit de forță juridică conform adagiului „*quard nullum est, nullum producit effectum*”.

Deci, prima instanță corect a pronunțat o hotărîre de achitare a inculpatului, dat fiind că încălcările ce au fost enumerate mai sus duc la nulitatea absolută, deoarece au o importanță deosebită în desfășurarea procesului penal, fiindcă afectează grav actul de justiție, precum și drepturile procesuale ale inculpatului, iar instanța de apel greșit a admis apelurile părții acuzării încetînd procesul penal, în temeiul art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

Reieșind din faptul că recursul procurorului poate atrage atât agravarea, cât și atenuarea soluției pronunțate față de una din părțile în proces, Colegiul penal conchide că decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece la judecarea cauzei în ordine de apel s-au comis erori de drept, prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit.a) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul și stabilind prezența temeiului prevăzut de art.427 Cod de procedură penală, urmează să caseze hotărîrea instanței de apel cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

Prin urmare, Colegiul conchide că eroarea comisă de instanța de apel urmează a fi corectată avînd în vedere că apelurile neîntemeiat au fost admise, prin casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței primei instanțe privind achitarea lui V.Dorogan.

7. În conformitate cu art.435 alin.(1) pct.2) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de avocatul Tocan Radion în numele inculpatului Dorogan Vadim, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2013.

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Sergiu Brigai, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2013, în cauza penală în privința lui Dorogan Vadim, cu menținerea sentinței Judecătoriei Botanica, mun.Chișinău din 16 mai 2013, prin care Dorogan Vadim a fost achitat în baza art.187 alin.(2) lit.b), e), f) Cod penal, din motiv că fapta nu a fost săvîrșită de el.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 08 iulie 2014.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun